

Familj

Arkiverat

Uppställning av arbetare vid vägbygge i Toltorpsdalen under början av 1920-talet.

Från lerig ödemark till villaområde – här är historien om Toltorpsdalens nybyggare

Toltorpsdalen är idag en omtyckt plats att bo på med många vackra villor och lummiga trädgårdar. Men i början av 1900-talet var trakten obebyggd, stenig, lerig och kuperad. Då krävdes det både mod och envishet att bosätta sig där.

De första djärva pionjärerna kom till dalen 1908–1910 och det var inga arbetskygga människor.

Nybyggarna hade inte mycket pengar, men de var trötta på att bo trångt med familjen i endast ett rum och kök inne i Göteborg.

Många var hantverkare och byggde sig först ett hus av sommarstugekaraktär att vistas i på helgerna. Hela familjen blev engagerad i byg-

get som krävde hårt arbete och målmedvetenhet.

De första som bodde "året runt" i Toltorpsdalen var slaktarna J.M. Olsson från Göteborg som 1913 lät uppföra ett hus på Slätthultsliden. "En vansinnig idé" sades det, att bygga hus i ödemarken. Ingen annan vågade följa exemplet samma år.

Men redan året efter började fler "åretrunthus" att byggas. Det fanns varken el eller

vatten och terrängen var otillgänglig och svår, så det var slitsamt att forsla sitt material till den ofta bergiga tomten på de enkelt upptrampade vägarna.

I Göteborg ville man inte ha "utflyttare" så bom och andra hinder sattes upp för att stänga av vägen ett flertal gånger.

Men bland dalens nya inflyttare var det många som

kunde hantera verktyg och dynamit, så det var inte svårt för dem att undanröja dessa hinder. Nybyggarna hade nämligen bestämt sig för att bo i Toltorpsdalen.

Oftast vräktes byggmaterialet av efter Sahlgrenska och nybyggaren fick själv frakta sitt material till byggplatsen.

Terrängens stora stenar och annat bråte skulle forslas bort och det var ett hårt arbete att röja det oländiga området. Under höst och vinterkvällar var det mörkt att ta sig in till Göteborg utan belysning, men varken Göteborg eller Mölndal ville ansvara för de väggkostnader som uppstod i dalen. Det var inte lätt för dessa nybyggare att etablera sig i denna "utmark". Vägen förbättrades så småningom och brädor, tegelstenar och annat byggmaterial kunde forslas hela vägen fram till byggnadsplatserna.

Men Toltorpsdalen hade länge dåligt rykte. Dalensades

BILD: MÖLNDALS STADSMUSEUM

Fässbergsgatan 31 i Toltorpsdalen, Mölndal, år 1924. Halvfärdigt hus. BILD: MÖLNDALS STADSMUSEUM

Vy över Toltorpsdalen, från Änggårdssbergen mot Safjället. Bild från 2015. BILD: CAMILLA ELIASSON

Helmer Garthmans kompis Elon Sävström bygger sitt nya hus i Toltorpsdalen på Safjällsgatan. Helmer hjälper till med schaktning för hand. 1950-tal. BILD: ASTRID GARTHMAN

nämigen vara tillhåll för "luffare", "tattare" och "lösdrivare". (Tidigare ett uttryck för kringresande befolkning eller personer utan fast adress eller fast inkomst). De som talade om för sina vänner att de tänk-

te bosätta sig där, blev verkligen ifrågasatta. Det fanns heller inga särskilda regler, utan huset placerades där man ville ha det på tomten.

Tomtmarken var fortfarande billig i området och tillräckligt nära Göteborg för att ta sig till arbetet. Billigast var de otillgängliga tomtarna uppe i bergen. Naturen i dalen har alltid varit idyllisk och så småningom vågade allt fler ta efter exemplet att bosätta sig där. Klimatet i den vindskyddade och soldränkta dalen var gynnsam för växtlighet och det fanns många trädgårdsmästare. En egnahemsförening bildades redan 1914 för att tillvarata villaägarens intressen och är verksam även idag.

År 1923 startade en busslinje från Fässbergs kyrka genom Toltorpsdalen till Hvitfeldtsplatsen i Göteborg. De boende i området var i början rädda att åka med bussen, för de trodde

”*De som talade om för sina vänner att de tänkte bosätta sig där, blev verkligen ifrågasatta.*

att den kunde explodera. 1964 lät Anna Ida Broström bygga flera exklusiva villor, som hyrdes ut till läkare från Sahlgrenska och professorer från Chalmers. Området blev nu alltmer ett attraktivt bostadsområde. Husen blev mer välbyggda och gedigna

och tomtpriserna steg kraftigt.

Idag sträcker sig Toltorpsdalen ända bort till Bifrost. Bullerplank har satts upp mot den numera hårt trafikerade Toltorpsgatan, men naturreservaten på Safjället och i Änggårdssbergen bjuder på fina skogspromenader och utflyktsmöjligheter. Idag när bebyggelsen i Göteborg alltmer växer samman med Mölndal stad, ut mot både Kvarnbyn och Åby är det svårt att tänka sig att de första "nybyggarna" möttes av så mycket ilska och motstånd hos både kommun och stadsinvånare.

Brigitte Ackerhans
Mölndals stadsmuseum

Vad vill du läsa om på Arkiverat?

• Arkiverat är ett samarbete mellan Mölndals-Posten och Mölndals hembygdsförening, Föreningsarkivet, Källeredes Hembygdsför-

ening, Lindome hembygds-gille samt Mölndals stadsmuseum. Vad vill du läsa om? Mejla redaktion@molndalsposten.se!

Familj

Döda

Vår älskade

Hans Rehr

* 30 januari 1930

har stilla och fridfullt insomnat i sitt hem sörjd och saknad av oss.

Mölndal
9 februari 2023

Nina och Marcus
Albin, Nova

Eiwe
Irma

*Låt oss minnas
de soliga dagar
då sorg och smärta
fjärran var
Låt oss minnas
de glädjedagar
då vi tillsammans var*

Begravningsgudstjänsten äger rum onsdagen 1 mars kl. 14.00 i Fässbergs kapell. Lika välkommet som blommor är en gåva till Cancerfonden tel. 010-199 10 10. Akten avslutas i kapellet.
- Fjällmans Begravning -

Tack

Ett varmt tack till Er alla som visat värme och omtanke och hedrat minnet av vår Kära

Anita Björkdahl

vid hennes bortgång. Tack för alla minnesgåvor och vackra blommor vid hennes bår samt alla tända ljus i minnesrummet.

Kristina

David, Tobias, Jonas, Theo med familjer

Annonsera i Mölndals-Posten

molndalsposten.se

Mölndals-Posten

Övrigt

JURISTGRUPPEN

- din familjejurist genom livet

Krokslätts Torg 3, Mölndal

Välkommen att kontakta oss i familjejuridiska frågor

Framtidsfullmakter • Bouppteckningar
Arvskiften • Testamenten • Bodelningar
Äktenskapsförord • Samboavtal m.m.

Ring 0735-20 22 20

Jur.kand Stefan Larsson

juristgruppen.com

Väst kustens Begravningsbyrå

Begravning | Hembesök | Juridik | Min sista önskan

**Vi har jour dygnet runt
tel 031 - 14 22 02**

Väst kustens Begravningsbyrå

Krokslätts torg 3, Mölndal | Tel. 031 - 14 22 02
www.vastkustbegravningsbyra.se